

Vzgojiteljica, zapoj mi, vzgojiteljica, poslušaj me ...

Teacher, Sing Me a Song, Teacher,
Listen to Me ...

Tanja Rauch Krušič

Zasebni družinski vrtec Ringa Raja,
Ragovo 2, 8000 Novo mesto

trkusic@gmail.com

Izvleček

V prispevku predstavljam osebna spoznanja o tem, kako pomembno je, da so majhni otroci v stiku s pesmijo, in o tem, kakšno vlogo ima pesem pri otroku v predšolskem obdobju. Predšolski otroci radi pojejo. To je njihova igra. Pojejo z velikim veseljem, če dobijo spodbudo od staršev ali vzgojiteljic in ob tem čutijo, da jim radi prisluhnemo.

Ključne besede: predšolski otrok, glasba, glasbene izkušnje, petje, doživeto petje glasbenih pravljic

Abstract

The article describes my personal experience demonstrating how important it is for small children to be in contact with songs and what role songs play in the preschool period. Preschool children love to sing. For them, it is a form of play. If encouraged by their parents or teachers, they sing with great joy and can feel that we like to listen to them.

Keywords: preschool child, music, music experience, singing, singing in musical fairy tales

»Rodimo se z glasbo v ritmu veselja in narave, ki se nam razodeva že z bitjem materinega srca. Prav ta ‚glasba‘ nas napaja še vse zgodnje otroštvo z mirom in srečo.« (Slosar, 1993)

Že od rojstva in najnežnejšega predšolskega obdobja je otrok spontano nagnjen h glasbi. K njegovemu uspešnemu glasbenemu razvoju lahko veliko pripomoremo, če mu le znamo prisluhniti (Borota, 2013).

Z glasbenimi izkušnjami ga lahko spodbujamo k iskanju lepote in razumevanja, otrok pa mora biti de-

javen, saj le tako izoblikuje samega sebe ter svoj svet domišljije in svobodnega ustvarjanja.

Glasba je moje močno področje, zato sem tukaj še toliko bolj predana otrokom. V Zasebnem družinskem vrtcu Ringa Raja izvajam vse tiste vzgojno-izobraževalne dejavnosti, ki so potrebne za razvoj v predšolskem obdobju. Otrokom ob vseh dejavnostih želim približati tudi glasbo in jim omogočiti čim več lepih glasbenih doživetij. V skupini slavčkov (od 4 do 6 let) sem opazila, da s petjem hitreje pridobim pozornost otrok, predvsem pa se otroci ob petju hitreje umirijo. Pesem je izhodišče tudi za plesno ustvarjanje (Borota, 2013; Denac, 2011). Zavedam se, da je pomembna vzgojiteljeva

vloga pri otrocih spodbujati, razvijati in ohranjati zanimanje in ljubezen do petja in plesa. Otroci se ob glasbi zelo radi izražajo z gibanjem in plesom, radi igrajo na glasbila, tudi na tista, ki jih sami izdelajo v vrtcu. V zadnjem času otroke spodbujam tudi k samostojnemu prepevanju znanih pesmi, pri čemer se otroci velikokrat potegujejo, kdo bo samostojno nastopal pred drugimi. Večkrat na teden obiščemo glasbeno učilnico, v kateri otroci pojejo na mikrofona in se snemajo, v veliko veselje pa jim je prepoznavanje glasov vrstnikov. V zborčku Slavčki pojejo vsi otroci. Zborček se redno udeležuje območnih in medobmočnih revij predšolskih pevskih zborov.

Pesem je za otroka prva glasba

S tem ko otroci poslušajo pesmico, ki jo poje vzgojiteljica, se srečujejo z glasbo že v najzgodnejšem obdobju (ib.). S poslušanjem pesmi in glasbe, katere vsebine so izbrane tako, da ustrezajo otrokovi starosti, se pri otrocih razvija potreba po poslušanju glasbe, obenem pa se razvijata tudi njihova slušna pozornost in sposobnost sprejemanja glasbe.

Z glasbenimi izkušnjami otroke spodbujam k iskanju lepote ter jim omogočam, da najdejo same sebe v resničnem doživljanju glasbene umetnosti.

Otrok si želi peti

Če otrok v okolju, v katerem živi, ne dobi spodbude za svoje pevsko ustvarjanje, poje le sam zase. Vzgojitelji moramo pri otroku spodbujati željo po petju. Le s tem bomo poleg staršev pripomogli k uspešnemu nadaljnemu razvoju otrokovega petja.

Petje je osnovna dejavnost predšolskega otroka

V vrtcu je petje najpogostejša temeljna glasbena dejavnost. Vemo, da je vsakemu otroku z zdravim pevsko-govornim aparatom dano, da poje. Vsi ljudje imamo predispozicije za razvoj glasbenih sposobnosti (Gordon,

1997; Trehub, 2001). Ena od prvih oblik komunikacije v otrokovem prvem letu življenja je glasbeno čebljanje, s katerim otrok vzpostavlja stik z okoljem in hkrati izraža svoje razpoloženje. Nadaljnji razvoj pa je seveda odvisen od učenja in spodbud iz okolja. Pomembno je, da otrok petje tudi pogosto sliši, saj se uči peti s posnemanjem. Rad ima, da mu pojejo tisti, ki jih pozna, jih ima rad in na katere je čustveno navezan. Zvočni posnetki ne morejo nadomestiti pomena, ki ga ima živa izvedba. Odrasli si moramo vselej prizadevati za intonacijsko pravilno in doživeto petje, saj otrok posnema tudi način, interpretacijo in celo barvo glasu (Borota, 2013).

Pri petju pazimo na sproščenost in lepoto glasu, pravilno intonacijo, ritmiko ter izgovarjavo. Izvajamo ljudske in umetne pesmi, ki so glasbeno in vsebinsko primerne za predšolske otroke. Izbor pesmi prilagodimo spreminjanju letnih časov in praznikom med šolskim letom. Petje spremljamo z majhnimi glasbili.

Pevski razvoj otroka je v predšolskem obdobju prepojen s preizkušanjem in raziskovanjem zvočnega sveta. Vse poteka preko igre, ki naj bo ustvarjalna. Pri otroku so zelo pomembni ritmično-melodični vzorci, spontano prepevanje ob igri, izmišljanje lastnih besedil k danim melodijam (Jožef Beg in Mihelač, 2019). Zelo pomembno je tudi prepevanje v družini in v vrtcu. Večkrat ko otrok sliši petje, bolj je dovteten za to dejavnost in močneje to vpliva na razvoj njegovega posluha, izgovarjave in tehnike petja. Pomembno je, da otroci pojejo samo v njim ustrezni glasovni legi.

Otroku v predšolskem obdobju lahko pri naravnem razvoju glasu in posluha pomagamo s primernimi pesmicami. Pomembno je, da otroka nikoli ne kritiziramo, ampak da podpiramo njegovo težnjo, da bi pel in se gibal. Tako se bo sprostil in bomo pri njem razvijali domišljijo in posluh. Petje v manjši skupini omogoča otrokom več ustvarjalnih možnosti glasbenega izražanja, varnost in individualizacijo. Z leti otroci s petjem tudi čedalje bolj izražajo čustva.

Velikega pomena so tudi večkratni nastopi v zgodnjem otroštvu. Najprej otrok nastopa pred vrstniki, na skupnih prireditvah vrtca in občinskih revijah. Otrok s tem odpravlja tremo in razvija pozitivno samopodobo (Borota, 2013).

Ustvarjanje glasbenih pravljič

Vsako leto v skupini slavčkov (otroci, stari od 4 do 6 let) posnamemo glasbeno pravljico, ker dajemo velik poudarek otrokovi ustvarjalnosti.

Na snemanje se je treba seveda pripravljati dalj časa. Z otroki se najprej pogovorimo in skupaj odločimo za projekt. Najprej nastajajo vsebine pravljič in risbice, šele kasneje postopoma izbiramo pesmice in glasbila. Veliko pesmic otroci že poznajo, nekatere se morajo še naučiti. Opažam, da so otroci pravi mali samokritiki in kaj hitro opazijo pomanjkljivosti pri petju pesmic in igranju na glasbila.

V nadaljevanju je predstavljen primer pravljič.

Otroci sproščeno sedijo ali ležijo na tleh. Začnemo poslušati izbrano inštrumentalno skladbo (na primer *Ples kraljice labodov iz Labodjega jezera* P. I. Čajkovskega). Otroke povprašam, kako so se med poslušanjem počutili, kakšna se jim je zdela glasba (vesela, žalostna). V naslednjih dneh zopet poslušamo isti glasbeni primer in ob njem mrmramo. Otroke spodbudim, da si ob tej glasbi sami izmislijo besedilo pravljič. Povprašam jih, kakšen naslov bi ji dali (otroci imajo bujno domišljijo in takoj začnejo pripovedovati). Sledi zapis pravljič (pristen zapis govora otrok).

V naslednjih dneh z otroki vstavljam primerne zvoke, šume, in skupaj izberemo pesmice, ki ustrezajo vsebini. Največkrat so to pesmi, ki pojejo o živalih. Pojemo pa tudi šaljive, nagajive, rajalne pesmi in uspanke. Petje takih pesmi je zelo doživeto, saj se otroci poistovetijo z glavnimi junaki. Na koncu dodamo še ritmična glasbila iz Orffovega inštrumentarija, s katerimi ustvarimo zvočne slike (na primer padanje dežja s tapkanjem s prsti po bobnu) ali preproste spremljave (na primer udarjanje s palčkami na težke dobe).

Intenzivno glasbeno doživetje omogoča spontan otroški odziv pri glasbenih dejavnostih, pri katerih bo otrok obenem ustvarjalec, izvajalec in poslušalec glasbe. Pomembno je otroku omogočiti, da večkrat zapoje ali posluša isto skladbo, saj šele pogosto petje in poslušanje iste skladbe pri njem zbudjata zadovoljstvo in veselje (Denac, 2011).

Z umetnostjo se otrok izraža in sporazumeva z drugimi, s čimer razvija sposobnost uporabljanja simbolov – in sicer tako, da s plesom in v glasbi na splošno ustvari nekaj, kar predstavlja nekaj drugega. Na področju umetnosti so vse te izkušnje zaradi celovitosti doživljanja in ustvarjanja pomemben dejavnik uravnoveženega otrokovega razvoja in duševnega zdravja (Kurikulum za vrtnice, 1999).

Za otrokov uspešni glasbeni oziroma pevski razvoj moramo vzgojiteljice imeti svoj cilj in se izobraževati na glasbenih področjih ter si tako pridobiti čim več znanja. Poleg omenjenega moramo imeti tudi dobro razvite pevске oziroma glasbene sposobnosti.

Sklep

»Če želimo, da bi bil naš otrok še naprej slavček, in ne le papagajček, hvaležno sprejemajmo te njegove darove, prosimo zanje, jih zapišimo ali snemajmo.« (Voglar, 2004)

Izrednega pomena je, da glasbene dejavnosti povežemo z igro. Z otroki se igramo glasbeno didaktične igre, prstne in plesne igre, izštevanke, izdelujemo glasbila, ustvarjamo glasbene pravljič ... Upam si trditi, da so otroci srečnejši in da vse te glasbene dejavnosti močno vplivajo na njihovo srečnejše in bogatejše zgodnje otroštvo.

Po 25 letih vzgojno-izobraževalnega dela ob glasbenih dejavnostih opažam, da so otroci sproščeni, niso agresivni, da jim je glasba všeč in da je res postala del njihovega vsakodnevnega igranja in življenja v vrtcu. Vesela sem, da so številni otroci, ki so obiskovali naš vrtec, tudi v nadaljnjem življenju postali uspešni na glasbenem področju.

Vse to me pri lastnem vzgojno-izobraževalnem delu veseli, zato pripravljam nove vsebine in izzive na glasbenem področju, in vem, da mi bo tudi v prihodnje uspelo pri otrocih vzbuditi najlepša doživetja ob glasbi.

Že od rojstva in najnežnejšega predšolskega obdobja je otrok *spontano* nagnjen h glasbi.

Viri in literatura

Borota, B. (2013). Glasbene dejavnosti in vsebine. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales.

Denac, O. (2011). Z igro v čarobni svet glasbe: didaktični priročnik za glasbo v vrtcu in prvem razredu osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Gordon, E. (1997). Edwin Gordon Responds. Philosophy of Music education Review, letnik 5, št. 1, str. 57–58.

Jožef Beg, J., Mihelač, L. (2019). Na začetku je bila pesem. Novo mesto: Šolski center Novo mesto.

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za šolstvo.

Slosar, M. (1993). Nackove pesmi: pesmi za predšolske in šolske otroke. Novo mesto: Pedagoška obzorja.

Trehub, S. E. (2001). Musical predispositions in infancy. V: Zatorre, R. J. in Peretz, I. (ur.), The biological foundations of music. New York: New York, Academy of Sciences.

Voglar, M. (1987). Otrok in glasba: metodika predšolske glasbene vzgoje. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Voglar, M. (2004). Kdor ne igra, ni Plut. V: Delo, letnik 46, št. 31 (7. 2. 2004), str. 7.

IZ ZALOŽBE ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO

Formativno spremljanje v podporo učenju

Priročnik za učitelje in druge strokovne sodelavce

Priročnik obsega 7 zvezkov, zbranih v mapi,
cena 12,40 €

- Zakaj formativno spremljati
- Nameni učenja in kriteriji uspešnosti
- Dokazi
- Povratna informacija
- Vprašanja v podporo učenju
- Samovrednotenje, vrstniško vrednotenje
- Formativno spremljanje v vrtcu

Že 6.
ponatis!

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo